

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

י"א.

עין משפט
נר מצוה

א מ"ח פ"ב מהל' משפחה
בלב' א':
ב מ"ח פ"ב מהל' משפחה
מסופה הלכה א' [7]

גליון הש"ס

נב' בתחלה על גבי עין
סנהדרין סוף ל"ח ע"א מוס'
ד"ה במתלה:

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה תבילת
הגורם הרבה יחד אינו
יכול לחזור עליו פעמים
רבות ומשכח:

רבינו הגנאל

אברהם אבינו שלא הלך
בעצת אנשי הפלגה
שרשעים היו וברוך
חסדו אלו אנשי סדום
שלא עמד עמהם ולא ישב
במזבחי פלשתים כי הוא
מושב לצדיקים אשרי האיש
ירא את ה' אשרי מי
המשמשין את הרב על
מנת לקבל פרס אלא
היו כעבדים המשמשין
את הרב על מנת שלא
לקבל פרס וכו'. כי אם
בתורה ה' חפצו אין אדם
הקב"ה עושה חפצו
שנאמר בתורה ה' חפצו
אמר רבא בתחלה נקראת
על שמו של הקב"ה
שנאמר כי אם בתורת
ה' חפצו ונבטחו נקראת
על שמו שנאמר ובתורתו
ה' יגדלם לעולם ילמד אדם
ויהי יגדה שנאמר כי
אם בתורת ה' חפצו
ויהי ובתורתו יגדה.
ואמר רבא ליגרוס איניש
אצ"ג רשוכה שנאמר
גרסה נפשי לתאבה.
שתה מים מבורך בתחלה
מבורך ואחר כך נולדים
מבאר שובכת מים חיים.
הון מהבל ימפט אם
עושה אדם תורתו חבילות
חבילו מתמטעת כלומר
שוכח ואם קובץ על יד
לא ירבה. והיינו דכתיב
על יד ירבה ויהיו דכתיב
לא יחרוך רמיה צידו
וגו' פי' אם אינו משבר
כפי העוף שכבר אינה
יכולה לפירות אם מתעסק
לצוד אחרת זו פורחת כך
השמועה אם אינו שונה
אוהה הרבה עד שיתיישב
בילבו אלא מתחיל אחרת
משכח הארשתנה. והיה
כשן שתול שמשלה א'
כשישים וענפים ולא נענץ
ועומד בלבד פלגי מים
ללומד שתול על הגררת
הרבה מיכן אמרו כל
הלומד מרב אחד אינו
ורואה סימן ברכה לעולם:

(א) אבות פ"א מ"ג, ב"ג
תמא, א' (ג) [ג' ל' ל']
(ד) [קודשין ג' א': (ס) וצנעות
ג' א': (י) [סנהדרין ג' א'
ע"ש, (ג) [עירובין ג' א':
דרכיה, (ג) [משלי ט'
(ח) ט' ט', (ט) ז', (י) ז'
(י) דרכיה, (ט) [משלי ט'
(ל) [שמות כ"ג, (ט) [ועי'
מוס' פסחים ט': ד"ה שכה'
ומוס' ר"ה ד. ד"ה כבידל'
(ט) [ועי' מוס' יבמות ק'
(ט) ד"ה רבא ומוס' סנהדרין
מט: ד"ה אמר].

תורה אור השלם

1. ויאמר יהוה לבנה לנו
עיר ומוגל וראשו
בשמים ויעשה לנו שם
מן נפחן על פני כל
הארץ. בראשית י"ד
2. ואנשי סדם קרעו
ותאייאם ל? מאד:
בראשית י"ג
3. ויהי רבות לבן
ויאמרו קראו ויאמרו
וישחק לנו ויקראו
למשמשן מביית האסורים
ויצחקו לפניהם ויעצמו:
אתו בין העובדים:
שופטים טו טז
4. הלקחה אשרי איש
יך את? במצותיו חביב
מאד: תהלים קי"ב
5. כי אם בתורת ה' חפצו
ובתורתו יגדה וימס'
וקלףה: תהלים א' ב'
6. וקרה נפשי לתאבה
אל משפטיך בכל עת:
תהלים קט"ב
7. שלחה גברי'ך
חקרא על גבי מרמי
קרת: משלי י"ג
8. וישקה לפתח ביתה
על פסא מרמי קרת:
משלי ט' ט'
9. בראש מרומים עלי
דרך בית נתיבות נצבה:
משלי ח' ב'
10. שתה מים מבורך
ונולים מתוך באר?
משלי ה' טו
11. הון מהבל ימפט
וקבץ על יד ירבה:
משלי י"ג א'
12. לא יחרוך רמיה צידו
והון אדם יקר תרוי?
משלי י"ב יב
13. יהיה בעץ שתול עץ
פלגי מים אשר פרוי יתן
בעינו ונקלחו לא יבול
ובל אשר יעשה ויקלח:
תהלים א' א'

מוסר רש"י

על מנת לקבל פרס.
לשון עקב, מנו בערץ
ומתמנעין צדוקים כי
שלא תאמר אקיים מצוות
בזרתי כדי שספיני לי כל
רכי, אלא עבוד מהכנה
(אבות פ"א מ"א). ובתורתו
היה. בתחלה היה
נקראת מורה ה' ומשלה היה
וגרסה היה נקראת מורה
(קודשין ב"ג). ואחר כך
היה. (תורה ומוס' סג).
אנא עבידתה. לקבץ על
יד וחרוך עליה עד
שהקב"ה בה ואח"כ חרמי
ושמתי אחרת (ס). לא
יחרוך. נטריון דרש
לה, לא יהיה ולא יחך
(טובין ד"ה). צייד
הרמאי. שמרה בנירסא
ואינו מאיר עליה (ס).
רב ששת אמר. אן זה
רמאי אלא שונה והקבץ
על יד הוא הרמאי וערומ
דכתיב ויהי יחרוך, כלומר
יתקיים צידו לזיי הרמאי
שמעבד נף לחשון כשהוא לכודו שלא ייבא הוא חרוך עופות ואוכל, וקרא אתמיה מתמה לא יחרוך לא יכלה ויאכל (ס).

אשרי איש ולא אשרי אשה. אצל לעיל גבי אשרי האיש לא
דייק הכי דלאש משמע למעוטי אשה והאיש משמע
למעוטי איש אחר: ע"פ מנת לקבל פרס. פי' בתוהא אס לא
תבא שאלתו כמו שעושין עובדי כוכבים אצל אס אינו תוהא דמי
להא דלמרמין צפ"ק דצ"ב (דף י'):
וצפ"ק דפסחים (דף ט'). ובר"ה (דף
ד'). דמניא סלע זה ללדקה ע"מ שיחיה
צני הכי זה לדיק גמור (ט) :

אמר רבא אמר רב סחורה.
משמע עבד סחורה רבו
מוצק היה שהרי צממה מקומות
מנינו שאמר הרבה דברים משמו והא'
לומר סוף אלו מציאות (צ"מ דף ג').
אפילו לא האיר עינוי אלא צממה
אחת ומפרש רבא כגון רב סחורה
לדבראל לי וזהמא לייטרוון התם
אית דגרסי רבה ורית דגרסי רבא
וה"פ אפילו לא קבלתי ממנו אלא
דבר זה שאין בו כ"כ דבר חידוש
אני חייב לקרוע עליו (ו) :

אנא עבידתה. זל"ת פירוש
עשייתיה ומה שלא אמר
קיימתי שאין לשון קיום שייך אלא
צדק מזהה כי היהא דסוף צממה
מדליקין (שנת דף ל"ה). גבי עשרתם
ערכתם הדליקו את הנר וקא אמר
דלדיך לנמימניהו צנימותא כי היכי
דליקצלו מיניה וקאמר אנא לא
שמענא וקיימתיא מסברא ויש
גורסים עבריתה צרי"ש ולא היהא
דל"כ צל לסתור ולהתפאר שעבר
על דברי חכמים:

ישלש

ר' אבדימי בר
חמא כל העוסק בתורה הקב"ה עושה לו חפצו שנאמר כי אם בתורת
ה' חפצו אמר רבא לעולם ילמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ שנאמר
כי אם בתורת ה' חפצו אמר רבא בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה
ולבסוף נקראת על שמו שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יגדה וימס'
ולילה (ו) ואמר רבא לעולם ילמד אדם תורה ואח"כ יגדה שנאמר בתורת
ה' והדר ובתורתו יגדה אמר רבא לעולם ליגרים איניש ואע"ג דמשכח
ואע"ג דלא ידע מאי קאמר שנאמר גרסה נפשי לתאבה גרסה כתיב
ולא כתיב טחנה (ו) רבא רמי כתיב ע"ל גפי וכתיב ע"ל כסא בתחלה
על גפי ולבסוף על כסא כתיב בראש מרומים וכתיב על יד ירבה בתחלה
בראש מרומים ולבסוף על יד ירבה אמר רב הונא מאי דכתיב הון מהבל
מתמעט ואם קובץ על יד ירבה אמר רבא ידעי רבנן להא מילתא ועברי
עלה אמר רב נחמן בר יצחק אנא עבידתה וקיים בידי (ו) אמר רב שרבי
משמיה דר"א בן עזריה מאי דכתיב (ו) לא יחרוך רמיה צידו לא יהיה
ולא יאריך ימים צייד הרמאי ורב ששת אמר צייד הרמאי יחרוך (ו) כי
אתא רב דימי אמר משל לאדם שצד צפרין אם משבר כנפיה של
ראשונה כולם מתקיימות בידי ואם לאו אין מתקיימות בידי (ו) והיה בעץ
שתול על פלגי מים אמרי דבי ר' ינאי בעץ שתול ולא כעץ נטוע כל
הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה לעולם אמר רב חסדא
לרבנן בעינא דאימא לבו מלתא ומסתפינא דשבקותו לי ואוליתו כל
הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה לעולם שבקוהו ואזול קמיה
דרבא אמר להו הגי מילי סברא אבל גמרא מרב אחד עדיף כי היכי
דלא

א) נראה מדברי רבינו שהיה
גורס כען שתול ולא ענץ
ועומד ומתלני מים מפיק
לדרכא דהוסי' מרב אחד
לעולם:

דלא